

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA
VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI**

**ANDIJON VILOYATI PEDAGOGLARNI YANGI METODIKALARGA
O‘RGATISH MILLIY MARKAZI**

**MAKTABGACHA, BOSHLANG‘ICH VA MAXSUS TA’LIM
METODIKALARI KAFEDRASI**

**ISHLAB CHIQARISHDAN AJRALGAN HOLDA TA’LIM OLISH
SHAKLIDAGI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH
MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARI
MALAKA OSHIRISH KURSI UCHUN “PEDAGOGIK YONDASHUVLAR
ASOSIDA BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH”(1.5)
”MODULI BO‘YICHA**

Ma’ruza matnlari

“Tasdiqlayman”

VPYM O‘MM direktori

_____ **M.Abdullayeva**

“ ____ ” _____ **2024 yil**

**ANDIJON VILOYATI PEDAGOGLARNI YANGI METODIKALARGA
O‘RGATISH MILLIY MARKAZI**

**MAKTABGACHA, BOSHLANG‘ICH VA MAXSUS TA‘LIM
METODIKALARI KAFEDRASI**

**ISHLAB CHIQARISHDAN AJRALGAN HOLDA TA‘LIM OLISH
SHAKLIDAGI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH
MAKTABGACHA TA‘LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARI
MALAKA OSHIRISH KURSI UCHUN “PEDAGOG1K YONDASHUVLAR
ASOSIDA BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH”(1.5)
”MODULI BO‘YICHA**

Ma’ruza matnlari

“KIRITILDI”

“Maktabgacha, boshlang‘ich va
maxsus ta‘lim metodikalari”

kafedrası mudiri

_____ N.Karimova

2024- yil «____» yanvar

“KELISHILDI”

O‘quv va metodik ishlar bo‘yicha
direktor o‘rinbosari

_____ O‘.Jabborov

2024- yil «____» yanvar

Ushbu ishchi ma‘ruza matni kafedraning 2024 yil 4-yanvardagi 1-sonli yig‘ilish bayonnomasi bilan ma‘qullangan hamda tasdiqqa tavsiya etilgan

TUSHINTIRISH XATI

Mazkur namunaviy o'quv dastur O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi (O'RQ 595-son Qonuni. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-79-son Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3261-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-4312-son qarori. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-maydagi "Hududlarda maktabgacha ta'lim xizmatlarini kengaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-5125-son qarori. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 10-iyundagi "Qamrov darajasi past bo'lgan tumanlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarmog'ini kengaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-5144-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 13-maydagi "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 391-son qarori. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida" 802-sonli qarori. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 9-martdagi "Bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 132-sonli qarorlarining ijrosini ta'minlash maqsadida hamda malaka oshirish kursining ishchi o'quv rejasiga muvofiq ishlab chiqilgan.

Ushbu namunaviy o'quv dasturda bolalarni boshlang'ich ta'limga tayyorlashdagi zamonaviy yondashuvlar. bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda MTT. oila va maktab hamkorligi hamda pedagogik asoslar ochib berilgan. shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining malakasini oshirish kurslari o'quv jarayonida qo'llash nazarda tutilgan.

O'quv modul bo'yicha jami auditoriya o'quv yuklamasi 8 soat bo'lib. shundan:

nazariy mashg'ulotlar - 4 soat;

amaliy mashg'ulotlar - 4 soat.

Modulning nomi va maqsadi

Modul nomi: "Pedagogik yondashuvlar asosida bolalarni maktabga tayyorlash"

I. **Modul maqsadi:** tinglovchilar bolalarni maktabga tayyorlashda pedagogik yondashuvlar bo'yicha o'z bilimlarini kengaytiradilar hamda bolalarni boshlang'ich ta'limga tayyorlashda oila va Maktabgacha ta'lim tashkilotining o'rnini. shuningdek. bolaning maktabda ta'lim olishga tayyorligini aniqlash metodikasini amaliyotga samarali tatbiq etish ko'nikma.

malaka va tajribalarini mustahkamlaydilar.

II. **Kutilayotgan natijalar:** tinglovchilar ushbu modul yakunida quyidagi bilim, ko'nikma va malakalarga ega bolishi kerak:

Bilim	Ko'nikma	Malaka
Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalami boshlang'ich ta'limga tayyorlash borasidagi bilimlarga ega bo'ladilar.	Maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va maktab hamkorligida bolalami har tomonlama maktab ta'limiga tayyorlashdagi muhim jihatlarini inobatga olib. o'z ish faoliyatlarida o'zini va samarali foydalanadilar.	Bolaning maktabda ta'lim olishga tayyorligini aniqlash metodikalarini qo'llay oladilar.

Modul bo'yicha soatlar taqsimoti.

№	O'quv modullari	Tinglovchining o'quv yuklamasi, soat				
		xammasi	jami	auditoriya o'quv yuklamasi		
				Jumladan		
				ma'ruza	amaliy	ko'chma mashg'ulot
1.5	Pedagogik yondashuvlar asosida bolalarni maktabga tayyorlash	8	8	4	4	
1.5.1	Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalami maktab ta'limiga tayyorlashdagi zamonaviy yondashuvlar	2	2	2		
1.5.2	Bolalami maktab ta'limiga tayyorlashda oila va MTTning o'z roli	2	2	2		
1.5.3	Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalami maktabda ta'lim olishga tayyorligini aniqlash metodikalari	2	2		2	
1.5.4	Maktabgacha ta'lim tashkiloti va maktabning bolalami maktab ta'limiga tayyorlashdagi hamkorligi	2	2		2	

Modul birligining mazmuni

Nazariy ta'lim mazmuni

1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalami maktab ta'limiga tayyorlashdagi zamonaviy yondashuvlar

Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalami boshlang'ich ta'limga tayyorlashdagi pedagogik yondashuvlar. Bolaning maktab ta'limiga tayyorligi tahlili.

2-mavzu. Bolalami maktab ta'limiga tayyorlashda oila va Maktabgacha ta'lim tashkilotining o'rni

Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorlik ishlari. MTT va oila hamkorligida bolalami har tomonlama maktab ta'limiga tayyorlashdagi muhim jihatlar.

Amaliy ta'lim mazmuni

3-mavzu: Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalami maktabda ta'lim olishga tayyorligini aniqlash metodikalari

Bolalaming maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash usullari. 6-7 yoshli bolaning maktabga tayyorlik xaritasi tahlili.

4-mavzu: Maktabgacha ta'lim tashkiloti va maktabning bolalami maktab ta'limiga tayyorlashdagi hamkorligi

MTT va maktab o'rtasidagi aloqaning mazmun va shakllari. 6-7 yoshli bolaning maktabga tayyorlik xaritasi bilan boshlang'ich sinf o'qituvchisini tanishtirish usullari

O'qitish vositalari

1. Doska
2. Markirlar
3. Tarqatma materiallar
4. Vidcoproyektor
5. Kompyuter
6. Vatman qog'ozi. magnit,
7. Slaydlar

“Pedagogik yondashuvlar asosida bolalarni maktabga tayyorlash”

TEXNOLOGIK XARITA

Vaqt	Mavzu	Jarayon, metod	Resurs, tarqatma materiallar	Tinglovchining faoliyati
80 daqiqa	1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashdagi zamonaviy yondashuvlar			
35 daqiqa	Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash ishlari tahlili.	Ma'ruza, Bahs munozara Juft bo'lib ishlash	Slaydlar asosida ma'ruza. Tarqatma materiallar: tarbiyachining nomenklaturasidagi hujjatlar qayd etilgan kartochkalar	Taqdimot xulosasi, savol-javob Vazifani juft bo'lib bajaradilar
35 daqiqa	Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalarni boshlang'ich ta'limga tayyoriashdagi pedagogik yondashuvlar.	Ma'ruza, Bahs munozara.	Slaydlar asosida ma'ruza Hamkorlik ish rejasi ishtirokchilari qayd etilgan kartochkalar	Tinglaydi, savol-javob, fikrlar bildiradilar, ma'lumotlarni yozib oladi, fikr mulohaza, juft bo'lib ishlash
10 daqiqa	Mavzu yuzasidan tinglovchilarning bilimlari mustahkamlanadi	Mustahkamlovchi topshiriq	Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchilar fikrini bayon qilib rangli ip o'ramini keyingi tinglovchiga uloqtiradi
80 daqiqa	2-mavzu. Bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda oila va Maktabgacha ta'lim tashkilotining o'rni			
40 daqiqa	Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorlik ishlari.	Suhbat Juftlikda ishlash	Slaydlar asosida ma'ruza. Juftliklarga topshiriqlar, tarqatma materiallar	Tinglovchi yangi mavzuni tinglaydi
40 daqiqa	MTT va oila hamkorligida bolalarni har tomonlama maktab	Kichik guruhda ishlash	Flipchart qog'ozi; Markerlar;	Tinglovchilar berilgan topshiriqni kichik guruhda bajaradilar

Vaqt	Mavzu	Jarayon, metod	Resurs, tarqatma materiallar	Tinglovchining faoliyati
	ta'limiga tayyorlashdagi muhim jihatlar		Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	
80 daqiqa	3-mavzu: Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalarni maktabda ta'lim olishga tayyorligini aniqlash metodikalari			
35 daqiqa	Bolalarning maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash usullari.	Suhbat Juftlikda ishlash	Slaydlar asosida ma'ruza. Juftliklarga topshiriqlar, tarqatma materiallar	Tinglovchi yangi mavzuni tinglaydi
35 daqiqa	6-7 yoshli bolaning maktabga tayyorlik xaritasi tahlili.	Kichik guruhda ishlash	Flipchart qog'ozi; Markerlar; Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchilar berilgan topshiriqni kichik guruhda bajaradilar
10 daqiqa	Mavzu yuzasidan tinglovchilarning bilimlari mustahkamlanadi	Mustahkamlovchi topshiriq	Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchi fikrini bayon qilib, ip o'ramini keyingi tinglovchiga ulotiradi
80 daqiqa	4-mavzu: Maktabgacha ta'lim tashkiloti va maktabning bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashdagi hamkorligi			
30 daqiqa	Pedagog kuzatuvchi sifatida faoliyati.	Kichik guruhda ishlash	Flipchart qog'ozi; Markerlar; Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchi fikrini bayon qilish
30 daqiqa	Pedagog rejissyor sifatida faoliyati	Kichik guruhda ishlash	Flipchart qog'ozi;	Tinglovchi fikrini bayon qilib, amalda

Vaqt	Mavzu	Jarayon, metod	Resurs, tarqatma materiallar	Tinglovchining faoliyati
			Markerlar; Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	ko'rsatib beradilar
20 daqiqa	Mavzu yuzasidan tinglovchilarning bilimlari mustahkamlanadi	Mustahkamlovchi topshiriq	Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchi fikrini bayon qilib, ip o'ramini keyingi tinglovchiga uloqtiradi

1. Nazariy la'lim mazmuni

1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalarni maktab la'limiga tayyoriashdagi zamonaviy yondashuvlar

1.Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash ishlari tahlili.

2.Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalarni boshlang'ich la'limga tayyoriashdagi pedagogik yondashuvlar.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 8 dekabridagi "Boshlang'ich ta'limga bolalarni majburiy bir yillik tayyorlashga bosqichma-bosqich o'tish bo'yicha chora-tadbirlar haqida"gi 999-sonli qarori bilan mos holda maktabgacha ta'lim tizimini kelgusida takomillashtirish, sog'lom, faol, to'la rivojlangan, ijtimoiy moslashgan bola shaxsini shakllantirish, shuningdek, boshlang'ich ta'limga bolalarning sifatli tayyorgarligi va kelgusidagi muvaffaqiyatli o'quv faoliyatiga shart-sharoitlarni yaratish maqsadlarida respublikaning barcha xududlarida bosqichma-bosqich tarzda 6-7 yoshli boshlang'ich ta'limga bolalarni majburiy yillik tayyorlash guruhlarini tashkil etiladi.

Mazkur guruhlarda bolalar har tomonlama rivojlanadilar. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha ta'lim bilan qamrab olinmagan bolalar bilan ishlash borasida har qanday yangi ish kabi ma'lum bir qiyinchiliklarga duch keladi.

"Ilm yo'li" variativ dasturi mualliflari tomonidan mulkchilik shaklidan qat'iy nazar barcha maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 6 -7 yoshli bolalarni boshlang'ich ta'limga bolalarni majburiy bir yillik to'lovsiz tayyorlash bo'yicha guruhlardagi pedagogik jarayonni to'laqonli ravishda tashkil etishga yordam beradigan metodik tavsiyanomalar ishlab chiqilgan.

SHuni ko'zda tutish kerakki, maktabgacha ta'lim qamrab olingan va maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qatnamagan bolalarning rivojlanish darajasi sezilarli ravishda farqlanadi. Aynan mana shuning uchun ham kelgusi barcha ishlar asosiga har bir tarbiyalanuvchining individual

qirralari va intellektual imkoniyatlari sinchiklab o'rganilishi qo'yilishi zarur bo'ladi.

Eslatib o'tamizki, o'qitish va tarbiyalash tizimi ham maktabgacha ta'lim tashkilotida, ham oilada bolalar faoliyatining istalgan turi ko'rinishida, shu jumladan, o'quv mashg'ulotlarida o'yinlardan foydalanish negizida olib borilishi lozim.

6-7 yoshli bolalarning o'qitilishini tashkil etish mazkur guruhlarda individual, hamkorlikdagi mashg'ulotlar yoki rivojlanish markazlarida kichik guruhlar bo'yicha didaktik va rolli o'yinlar, kuzatishlar, tajriba qilish shaklida olib borilishi mumkin.

Pedagoglarni dastur vazifalari soddalashtiriladigan va har bir kichik guruhdagi bolalar differentsiyalanmaydigan vaziyatlarda amalda uchrab turadigan xatoliklardan ehtiyot bo'lishlarini ta'kidlab o'tamiz. Bunday vaziyatlarda yuqori mahorat va ko'nikma darajasiga ega bo'lgan bolalarda dastur talablarning pasaytirilishi ulardagi qobiliyatlarni sun'iy ravishda pasaytiradi, mashg'ulotga yoki o'yinga qiziqishning yo'qolishiga olib keladi. Pastoq darajadagi mahorat va ko'nikmalarga ega bolalar esa murakkab vazifalarni uddalay olmay qoladilar va ular ham berilgan vazifalarni bajarishga qiziqishlarini yo'qotadilar.

Bolaning individual o'ziga xosliklarini bilish pedagoglarga o'qitishni muvaffaqiyatli tashkil etishga imkon beradi, har bir bola rivojlanishining darajasini aniqlash esa diagnostik mashqlar yordamida amalga oshirilish mumkin. Bunda bitta bolada nutq mahorati yuqori, boshqasida esa tasviriy mahorat past bo'lishi mumkin, bularni bolalar bilan ishlashda e'tiborga olmaslik mumkin emas.

O'qitish jarayonini boy va turli-tuman o'yinlar dunyosi bilan uyg'unlashtirish bu jarayonni mazmunli va qiziqarli qiladi, istalgan, hatto bolaning nuqtai-nazaridan befoyda o'quv topshiriqlarini bajarish esa qiziqarli va foydali bo'lib qoladi.

O'qitish jarayoniga o'yinlarning kiritilishi bolalarda taklif etilayotgan o'quv mazmunini egallash istagini uyg'otadi, o'quv faoliyati motivatsiyasini yaratadi va olingan natijalardan faxrlanish imkonini beradi.

Ravshanki, ota-onalar pedagoglarning birinchi yordamchilari bo'lishlari kerak. O'zaro yordamsiz va bir-birini qo'llab-quvvatlashlarsiz bolani to'laqonli rivojlantirish vazifasini bajarish mushkuldir. Ota-onalarga kishi shaxsining butun kelgusi hayoti davomidagi rivojlanishi asoslarini ta'minlovchi bosqich sifatida maktabgacha bo'lgan davrning ahamiyatini, qadr-qimmatini va noyobligini tushuntirish zarur bo'ladi.

Boshlang'ich ta'limga bolalarni majburiy yillik tayyorlash bo'yicha guruhlardagi ta'lim jarayonini tuzish quyidagi bir qator shart-sharoitlarga javob berishi kerak:

1. Maktabgacha yoshdagi bolaning kun tartibida faoliyatning har xil turlarini – o'quv, o'yinli, mehnat kabilarni maqsadga muvofiq tarzda taqsimlash, shuningdek, ularni dam olish va musatqil mashg'ulotlarni navbatma-navbat qo'llash, bu bolalarning charchab qolishlari oldini oladi;

2. Maktabgacha ta'limning variativ shakllarini tashkil etishda ta'lim ishlari mazmuni bolalar faoliyatining turli sohalarini qamrab olishi, bilimlarning predmetli

sohalari integratsiyalanishini ta'minlashi, shaxsning tayanch milliy madaniyatini shakllantirishi kerak. Bu bolaga kelgusida boshlang'ich maktabda nazariy bilimlarni va amaliy mahoratni muvaffaqiyatli o'zlashtirishga yordam beradi.

Bolalarning to'laqonli psixofizik rivojlanishi uchun eng muhim shart bo'lib atrofdagilar bilan muloqot qilishda qulay emotsional psixologik iqlimning mavjudligi va uning yaratilishi sanaladi.

Bu yerda ko'p narsa pedagogning pedagogik jarayonni qanchalik to'g'ri tashkil eta olishiga, barcha rejimli lahzalarni amalga oshirishiga, bolalar jamoasidagi o'zaro munosabatlarni tartibga solishiga bog'liq bo'ladi.

Pedagogning professionalizmi bolalar bilan muloqot qila olishidan, ular orasidagi hamkorlikdagi faoliyatda xoyrixohlarcha munosabatlarni o'rnata olishidan, nizoli vaziyatlarga yo'q qo'ymasligidan va bolaga o'z vaqtida yordam bera olishidan iborat bo'ladi.

Maktabgacha yoshdagi bola organizmining funktsional holatiga sezilarli ta'sirni o'quv mashg'ulotlari ko'rsatadi. Faoliyatning bu turi boladan ma'lum bir urinishlarni, harakatli faollikning cheklanshini, pozani kuchaytirishni, diqqatni barqarorlashtirishni talab qiladi.

Bilishga doir faoliyatni tashkil etishda quyidagi qoidalarga rioya qilish kerak:

- bolalarning yoshga doir fiziologik imkoniyatlariga mosligi;
- dasturiy materiallarni soddadan murakkabga qarab berilishi bosqichliligi;
- faoliyatning turli xillarini maqsadga muvofiq tarzda navbatma-navbat qo'llash va o'z vaqtida bir turdan ikkinchisiga o'tish;
- mashg'ulotlar yoki ularning qismlari orasida dinamik pauzalar mavjudligi;
- xonaga va materiallarga gigienik talablarni hisobga olish;
- o'quv jarayonida didaktik tamoyillarga rioya qilish;
- bolaga individual differentsiatsiyalangan yondashuvni amalga oshirish.

Katta maktabgacha yoshdagi bolalar uchun maburiy bir yillik tayyorlov guruhlaridagi ta'lim jarayonini tashkil etish modeli o'z ichiga quyidagi uchta tarkibiy qismlarni oladi:

1. Reglamentlangan o'quv mashg'ulotlari bloki.
2. Bolalar bilan katta yoshli kishining hamkorlikdagi sheriklik faoliyat bosqichi.
3. Erkin mustaqil faoliyat bosqichi.

Maktabgacha yoshdagi bolaning bilishga doir rivojlanishi ta'lim jarayonining mana shu barcha bosqichlarida amalga oshiriladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotiga 3,5-4 soatga keladigan bolalar uchun ta'lim jarayoni maksimal darajada ixcham tarzda tashkil qilinishi kerak, bunda tig'iz vaqt sharoitlarida bola rivojlanishidagi hech qaysi bir muhim yo'nalish ko'zda qochirilmasligi lozim. Badiiy kitoblarni o'qish mashg'ulotlar jadvalidan tashqariga bema'lol chiqarilishi mumkin va ota-onalarga uyda bolaga kitobni qanday o'qib berishni tushuntirish zarur bo'ladi.

Pedagogik texnologiyalar katta yoshli kishining bola bilan o'zaro harakatlarining barcha yo'nalishlariga kelishilgan yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi.

Maktabgacha bo'lgan bolalikning har bir yosh bosqichida mazkur davrning o'ziga xosligidan va oila hamda maktabgacha ta'lim tashkilotidagi sharoitlarida hal qilish lozim bo'lgan vazifalardan maksimal darajada foydalanish tamoyiliga rioya qilinadi.

Ta'lim ishlarini tashkil etish ota-onalarga va pedagoglarga bolalarning tarbiyalanishiga hamda rivojlanishiga o'z munosabatlarini umumiy misollar to'plami tarzida emas, balki oldingi tajribalari, qiziqishlari, qobiliyatlarini hisobga olish bilan bola yoshining psixologik o'ziga xosliklarini bilish asosida konkret bola bilan muloqot qilish san'ati sifatida olib qarashga yordam beradi.

Oilada va maktabgacha ta'lim tashkilotida paydo bo'lgan qiyinchiliklarni e'tiborga olmaslik ham mumkin emas. Faqat oila va maktabgacha ta'lim tashkilotining xamkorligida xohlanayotgan natijaga erishish imkonini beradi.

Boshlang'ich ta'limga bolalarni tayyorlov bo'yicha guruhlardagi bola sog'ligini mustahkamlash va ularning jismoniy rivojlanishi bilan bog'liq ishlar quyidagilarga yo'naltiriladi:

- bolaning sog'lomlashtirilishi va jismoniy rivojlanishi masalalarida oilaning kompetentligini oshirish;
- bolalarda o'z sog'ligiga ongli munosabatni shakllantirish, ularni sog'liqni mustahkamlashning ommabop usullari bilan tanishtirish;
- sog'liq holatining individual o'ziga xosliklarini hisobga olish bilan maktabgacha yoshdagi bolalarning harakatli sifatlari va qobiliyatlarini rivojlantirish.

Bolalar bilan ishlashda **nutq rivojlanishi bo'yicha** ijobiy natijalarga erishish uchun mazkur guruhlariga qatnovchi bolalarning o'zlari haqida tasavvurlarga ega bo'lish lozim. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini har tomonlama tekshirib chiqish zarur bo'ladi. Tekshirishni bolalar bilan ishlovchi pedagoglar va defektolog (agar u bo'lsa) bilan parallel ravishda olib borish lozim.

Natijalar tahlili quyidagilarga imkon beradi:

- mutaxassislarning yordamiga ehtiyoj sezadigan, nutq rivojlanishi sust va patologiyali bo'lgan bolalarni aniqlash;
- bolalarning nutq rivojlanishi darajasi bo'yicha yetarlicha kontrastli bo'lgan kichik guruhlarini ajratib olish, ulardan birinchisiga nutqning turli tomonlarini yaxshi egallagan maktabgacha yoshdagi bolalar, ikkinchisiga esa nutqi sust yoki yomon bo'lgan bolalar kiradi.

Ko'plab maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ rivojlanishi yetarlicha qulay amalga oshadi. Ular ham o'z tengdoshlari, ham katta yoshlilar bilan aloqa o'rnatadilar, birgalikda ishlash va o'ynash haqida kelisha oladilar, o'zlaricha reja tuzadilar; ular o'z iltimoslarini ifodalab bera oladilar, xabar bera oladilar va shu kabilarni amalga oshiradilar; muloqotning turli xil vositalari – nutqli, mimikali, qo'l harakati bilan usullarni o'zlashtirgan bo'ladilar.

SHu bilan birga tan olish lozimki, maktabgacha yoshda bo'lgan bolalarning ko'pchilik qismi kommunikativ faoliyatni egallashda ma'lum bir qiyinchiliklarni boshdan o'tkazadilar. Bu qiyinchiliklar yorqin ifodalangan xususiyatga ega bo'lishi mumkin, lekin ular ko'pincha unchalik ham sezilmaydigan bo'ladi. Ularni bolalarning kattalar bilan o'zaro harakatlari, tengdoshlari,

sheriklik o'yinlari, birgalikdagi o'yinlar tizimini sinchiklab o'rganib chiqish davomida aniqlaydilar. Kattalar odatda buning sababini bola xarakterining o'ziga xosliklarida deb biladilar, aslini olganda esa bunday hodisaning ildizlari maktabgacha yoshdagi bolaning shakllantirilmagan kommunikativ faoliyatidan izlash kerak.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ xulq-atvori paydo bo'lishi bilan bog'liq bo'lgan pedagog faoliyatida ikkita asosiy yo'l belgilanadi:

- bola tomonidan o'z tengdoshlarini anglashini rag'batlantirish, ular bilan ishbilarmonlik hamkorligini rivojlantirish va umumiy qiziqishlarni shakllantirish bo'yicha maxsus ishlar;

- maktabgacha yoshdagi bolaning turli xildagi kommunikativ vositalarni (emotsional mimikaviy, pantomimik, qo'l harakati bilan, so'zli) qabul qilish va ulardan foydalanish qobiliyatini takomillashtirish.

Elementar matematik tasavvurlarni (matematikani) rivojlantirish sohasida maktabgacha ta'lim mazmunining asosiy yo'nalishlari:

- son va miqdor haqida, shakl, qiymat va uni aniqlash usullari haqida tasavvurlarni shakllantirish;

- makonli-maydon va vaqt yo'nalishlarini takomillashtirish.

Har bir yo'nalish bolalar uchun ommabop, konkret bo'lgan mazmun bilan to'ldiriladi va ko'rgazmali asosda atrof-muhitdagi predmetlarning xossalari (qiymati, shakli, miqdori) haqidagi tasavvurlarni shakllantirishga yordam beradi.

Pedagogning harakatlarini quyidagilarga yo'naltirish lozim:

- bolalarning yaratuvchanlik natijador faoliyatiga
- kattalar bilan bilishga doir muloqoti uchun shart-sharoitlarni ta'minlashga, bolada paydo bo'ladigan savollarni muhokama qilishga;
- maktabgacha yoshdagi bola uchun qiziqarli va ommabop bo'lgan hodisalarni kuzatishlarni kolleksiya qilishga;
- maxsus adabiyotlarni o'qishga;
- tajribalar o'tkazish, kuzatish va bilishga doir faoliyat jarayonini va natijalarini bola bilan muhokama qilishga.

Bunda elementar matematik tasavvurlarning rivojlanishi ilm-fanga ma'lum bo'lgan tushunchalar va bog'liqliklar bola tomonidan mustaqil ravishda kashf qilinadi, bola tomonidan eng muhim qonuniyatlar o'rnatiladi. Didaktik o'yinlar, topshiriqlarni birgalikda bajarish o'qitish jarayonini qiziqarli, ommabop va rivojlantiruvchi o'qitishga aylantiradi.

Bilish faoliyati bolaning olg'a siljishdagi individual sur'ati bilan belgilanadi. Bunda didaktik ta'sir ko'rsatishlarning mazmunini va takrorlanuvchanligini tanlab olishda individual dozirovkaga erishiladi. Kuzatishlar ko'rsatadiki, maktabgacha yoshda bola uning o'zi tanlab olgan faoliyat eng katta samaradorlik bilan amalga oshiriladi.

Bu faoliyatning shiori bo'lib **"Menga ayt – men yoddan chiqarib qo'yaman", "Ko'rsat menga – men eslab qolaman", "Meni qiziqtir – men o'rganaman"** kabilar hisoblanadi.

Istalgan **badiiy faoliyatning** eng muhim sifatlaridan biri bo'lib uning ijodiy xususiyati sanaladi. Bolalar tasavvuriga xos bo'lgan yorqinlik, yengillik va tezkorlikka bog'liq holda bola o'z ijodkorlik faoliyatida muvaffaqiyatli yechimlarga erishishi mumkin.

Bolalarning badiiy-estetik rivojlanishida quyidagi vazifalar hal qilinadi:

- faollikning barcha turlarida bolaning hissiy tajribalari boyitilishi;
- berilgan yoshga mos keluvchi badiiy faoliyatni tashkil etish;
- bolaga faoliyat turini, syujetini, materialini, va vositalarini tanlash imkoniyatining taqdim etilishi;
- bolalarcha soddadillikni qo'llab-quvvatlash, bolada tasavvurlarni, fantaziyani rag'batlantirish.

Bolaning badiiy-estetik tarbiyalanishida ishtirok etishga va maktabgacha ta'lim tashkilotining hayotida ishtirok etishga ota-onalarni jalb etishning eng istiqbolli shakllari bo'lib quyidagilar sanaladi:

- ota-onalar va pedagoglar bolalar bilan eng to'laqonli muloqot qilish tajribasi bilan almashinadigan mavzuiy ko'rgazmalar;
- bolaning mintaqaviy madaniyatni bilib olishiga yo'naltirilgan muzeylarga sayohatlar;
- ota-onalar bilan bayramlar, bolalar ishlari ko'rgazmasini o'tkazish.

Oila pedagog uchun faqat ta'sir ko'rsatish ob'ekti bo'lib qolmasligi kerak, mazkur guruhlar pedagoglaridan bola uchun oila – bu hayotiy zarur bo'lgan muhit ekanligi, ko'p jihatdan bolaning shaxs sifatida shakllanishini belgilovchi ekanligini o'zlari tushunishlari va buni ota-onalarga singdirishlari talab qilinadi.

Ota-onalarning pedagogik jarayon doirasiga jalb etilishlari, ularning bu jarayondan manfaatdor tomon sifatida ishtirok etishlari pedagog shuni xohlagani uchun emas, balki ularning o'z farzandlari rivojlanishi uchun kerakdir.

Ta'lim jarayonida quyidagi bir nechta yo'nalishlar bo'yicha differentsiallashgan va individual yondashuvlar yuzaga chiqariladi:

- mashg'ulotlarda ko'rgazmali metodlardan (predmetlar namunalari ko'rsatish, harakat usullarini namoyish etish), so'zli (savollar, ko'rsatmalar, tushuntirishlar), o'yinli metodlar va usullardan keng foydalaniladi. Mazkur yoshning xususiyatlaridan kelib chiqqan holda pedagog hikoyasidan kamdan-kam hollarda foydalaniladi.

Pedagogik jarayonlarda ota-onalarning ishtirok etishlari darajasining o'zgarishi quyidagi sxema bo'yicha ro'y beradi:

- ota-onalar bilan parallel ravishda ma'naviy-ma'rifiy ishlarni MTT mutaxassisleri ham olib boradilar. Ular barcha qiziqtiradigan masalalar bo'yicha seminar-praktikumlar, maslahatlar, individual suhbatlarni tashkil etadilar;
- bolalarning rivojlanishni nazorat qilish va tahlil qilish, bu bolalarning kunduzi qisqa vaqtda maktabgacha ta'lim tashkilotida bo'ladigan guruhlaridagi ta'lim-tarbiya ishlarining tarkiiy qismi bo'lib, u quyidagi maqsadlarni ko'zda tutadi:
- psixologik-pedagogik ta'sir ko'rsatishning individual yo'naltirilganligini aniqlash, u quyidagilar bilan ifodalanadi:
- har bir bolaning xulq-atvori va rivojlanishi ustidan kuzatib borish;

- tarbiyaviy ta'sirlarni o'z vaqtida korrektsiyalash haqida qarorlarni qabul qilish.

Nazorat uchun topshiriqlar:

1-TOPSHIRIQ.

- 1.dastur nomi
- 2.vaqt belgisi.
- 3.xududlarning rasmiy nomlanishi
- 4.o'qitishdagi yondashuv

- 1.Ilm yo'li.
- 2.davr.
- 3.viloyatlar.
- 4.Individual

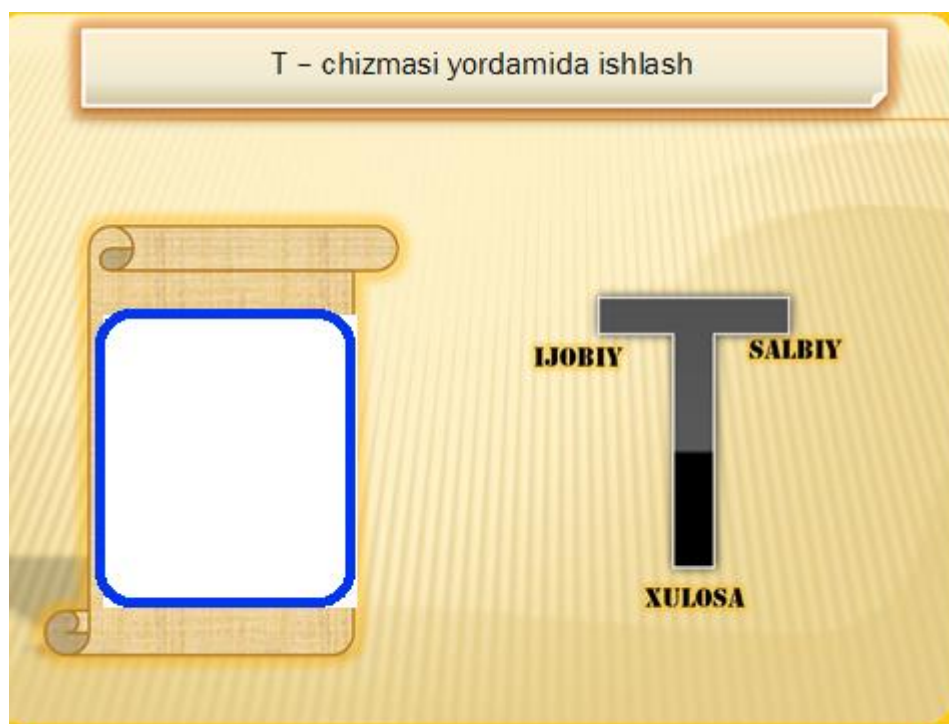
2-TOPSHIRIQ

Majburiy maktabga tayyorlash guruxlarini tashkil etilishi va ish mazmuni bo'yicha nimalarni bilasiz

3-TOPSHIRIQ.

Agar bola MTTda tarbiyalanmasa uning oqibatlarini ijobiy-salbiy ta'sirini quyida yoritib bering?

2-mavzu. Bolalarni maktab ta'limiga tayyoriashda oila va Maklabgacha ta'lim tashkilotining o'rni

1..M T T va o'ta hamkorligida bolalarni har tomonlama maktab ta'limiga tayyoriashdagi muhim jihallar.

2. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorlik ishlari tur va shakillari.

Kalit so'zlar: Norasmiy, rasmiy xamkorlik, ijtimoiy muxofaza.

Bola rivojlanishining dastlabki bosqichlarida oilaning tutgan o'rni beqiyosdir. Bolalar oilada tarbiyalanadi va unda yuz beradigan voqealar ularga juda katta ta'sir ko'rsatadi.

Kichkina bolalar oilaga juda bog'lanib qolgan bo'ladi, chunki oila:

- Ularning jismoniy jihatdan barkamol bo'lishini, ovqat, kiyim-kechak, uy-joy bilan ta'minlaydi, sog'lig'i haqida g'amxo'rlik qiladi;
- Ularning hissiy bardamligini, jumladan, mehr ko'rsatadi, qo'llab-quvvatlaydi, nimaning yaxshiligi, nimaning yomonligini doimo eslatib turadi
- Ularning rivojlanishi shart-sharoitlarini ta'minlaydi.

Pedagoglar bolaning dastlabki tabiiyachisi sifatida oilaning yetakchi rolini tan olishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhga kelgunga qadar oila bolaga madaniyatni, muhim va eng zarur ko'nikmalarni singdirishga ulguradi. Bolani maktabga tayyorlash bola va oila o'rtasida shakllangan ana shu dastlabki munosabatlarga tayangan holda ota-onalarga boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlar faoliyatining barcha jabhalarida ishtirok etishga imkon beradi.

Oilalarni jalb etish maktabga tayyorlash bo'yicha majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlarda bolalarning bilim olish faoliyatini boyitishda, bola qiziqishlari va uydagi ta'lim-tarbiya natijalaridan foydalanishda muhim o'rin egallaydi. Bolalarning muvaffaqiyatli rivojlanishi va bilim olishida ikki ta'lim muhiti – uy va majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlarning bir-biri bilan bahamjihatligi g'oyat muhimdir.

Oilalarda bolalarni maktabga tayyorlash ishlari turlicha olib boriladi. Ba'zi oilalarda bolalar bilan ko'p shug'ullanilsa ham, bu asosan o'quv mashg'ulotlaridir – husnixat yozuvi, alifbe o'rgatish, turli adabiyotlar o'qib berish bo'lib, maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ayniqsa muhim bo'lgan syujetli o'yinlar, harakat faolligi, tasviriy faoliyatga oid ishlar bilan shug'ullanmaydilar. Boshqa oilalarda bolani o'yinchoqlar va televizor bilan yakkama-yakka qoldirib, bu unga yoqadi va rivojlanishi uchun yetarli bilim beradi deb hisoblashadi.

Natijada ayrim hollarda majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlarga rivojlanishida muayyan muammolari, mustaqil faoliyatni yetarli darajada amalga oshira olmaydigan, maqsadga erishish uchun irodasi bo'sh, o'zaro hurmat, umumqabul qilingan me'yor va qoidalar asosida boshqalar bilan birgalikdagi faoliyatni tashkil eta olmaydigan bolalar qabul qilinadi. Bundan tashqari, ayrim bolalarda sensor ko'nikmalari, tasavvurlarining rivojlanmagani, hissiyot olamining qashshoqligi kuzatiladi. Uydagi ta'lim-tarbiyaning turli-tuman sharoitlari ta'sirida bolalar rivojlanishining alohida sohalari bo'yicha erishilgan natijalarning har-xilligini qayd etish muhim. Boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlarga kelayotgan bolalarga xos ana shu xususiyatlarni ta'lim jarayonida albatta e'tiborga olish, ularni ota-onalar xohishiga binoan aqliy rivashtirishga emas, balki umumrivojlantiruvchi vazifalarni hal etishga, bola shaxsining har tomonlama rivojlanishiga yo'naltirgan ma'qul.

Ijtimoiy-psixologik muhofaza, bola yutuqlarining muvaffaqiyati unga kim va qanday ta'sir etayotganiga bog'liq. Vaqtining katta qismini bola MTT va uyda o'tkazadi, shuning uchun pedagoglar va ota-onalarning ta'siri bir-biriga zid bo'lmasligi, aksincha, bola tomonidan ijobiy va faol qabul qilinishi kerak. Bunga pedagoglar va ota-onalar hamkor va hamfikir bo'lib, tarbiyaviy muammolarni bahamjihatlik bilan hal etish orqaligina erishish mumkin.

Pedagoglar ta'lim jarayonini tashkil etishda va bevosita pedagogik jarayonning o'ziga ota-onalarni jalb etishni, ularga bolalar bilan rivojlantiruvchi o'zaro aloqalar shakllarni o'rgatish, bolalarning ta'lim-tarbiyasiga doir metodik yordam berishni nazarda tutadigan oilalar bilan ijtimoiy-pedagogik ishlarning ahamiyatga katta e'tibor berishlari lozim.

Samarali faoliyat yuritish va oilani MTT ishiga jalb etish uchun pedagoglar o'zlari tarbiyalayotgan bolalarning birlamchi vazifalarini bilishlari, ularning oilasi va yaqin qarindoshlari haqida muayyan tasavvurga ega bo'lishlari lozim. Boshlang'ich majburiy bir yillik maktabga tayyorlov guruhlariga qatnayotgan bolalarning ota-onalari bilan muvaffaqiyatli hamkorlik qilish uchun MTT xodimlariga quyidagi faoliyat yo'nalishlarini tavsiya etish mumkin:

1. Ota-onalarda MTT xodimlari bilan hamkorlik qilishga intilishni shakllantirish.
2. Bolalarning imkoniyatlari, talab-ehtiyojlari va qiziqishlarni baholashda, uning MTT kirishiga ko'maklashish.

Ota-onalarning pedagogik kompetentligini oshirish ota-onalarga uyda bola bilan mashg'ulot o'tkazish uchun zarur bo'lgan metodik usullarni o'rgatish; ota-onalarga bola shaxsini rivojlantirish uchun xizmat qiladigan maxsus tarbiya usullarini o'rgatish

Bolalarni boshlang'ich ta'limga to'lovsiz majburiy bir yillik tayyorlash bo'yicha guruhlar ishiga oilalarni jalb qilishning foydaliligi

Ota-onalarning MTM faoliyatiga jalb etilishi bolalarga ham, ota-onalarga ham, MTT ham foyda keltiradi. Muloqot, o'zaro hurmat, turfaxillikni, bola manfaatlarining muhimligini e'tirof etish samarali hamkorlikka asos bo'lib xizmat qiladi. Samarali hamkorlik shakllantirilishi uchun pedagoglar va ota-onalar o'zlarida yangi ko'nikma va bilimlarni rivojlantirishlari kerak.

Pedagog uchun oila shunchaki ta'sir ob'ekti sifatida xizmat qilmasligi kerak, bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash guruh pedagoglari bola uchun oila uning shaxs sifatida shakllanishini belgilab beradigan zarur muhit ekanini o'zlari ham tushunishlari, ota-onalarga ham tushuntirib berishlari zarur. SHuning uchun ota-onalarning pedagogik jarayon doirasiga jalb etilishi, ularning faol ishtiroki pedagog shunday bo'lishini xohlashi uchun emas, bu o'z bolasining rivojlanishi uchun muhim bo'lgani uchun kerakdir.

Hamkorlik imkoniyatlari

Oilalarning bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash guruhlar faoliyatida ishtirok etishi uchun turlicha imkoniyatlar yaratiladi:

- Ota-onalar uchun qulay vaqtda oilalarga tashrifini rejalashtirish pedagogga bolalar va ota-onalar bilan ular uchun odatiy vaziyatda tanishish imkonini beradi;
- Ota-onalarga bolalarining qanday ishlayotgani va o'ynayotganini ko'rish uchun istagan paytda guruhga tashrif buyurishga imkon berish;
- Ota-onalarni guruhda bolalar bilan birgalikda shug'ullanish uchun taklif etish, ma'lumot almashish tarzida pedagog tomonidan taqdim etiladigan bolalar portfeolari haqida o'z fikr-mulohazalarni bildirish;
- Ota-onalar pedagoglarga qandaydir oilaviy voqealar – tug'ilgan kunlar, yangi ish, qarindosh yoki qo'shni shaharga tashrib buyurish haqida xabar bergan hollarda ushbu voqealarni guruhdagi bolalar bilan muhokama qilish;
- Bolalar bilan to'laqonli muloqot tajribasi bilan o'rtoqlashish imkoniyatini yaratadigan mavzular bo'yicha ko'rgazmalar;
- Bolaning milliy va mintaqaviy madaniyatni o'rganishga mo'ljallangan muzeylarga birgalikda tashrif buyurish;
- Ota-onalar bilan birgalikda bayram tadbirlari, bolalar ishlari ko'rgazmalarini tashkil etish.

Pedagoglar va ota-onalarning birgalikdagi faoliyati va o'zaro muloqoti uchun ko'plab rangbarang imkoniyatlarning mavjudligi har bir oilaning xususiy manfaatlari va xohish-istaklariga mos keladigan hamkorlik shakllarni ishlab chiqishga imkon beradi¹⁴.

Oila bilan muloqot qilish

Bolalar yuzasidan oilalar bilan muloqot yuritish – pedagogik jamoa vazifalarining eng muhim qismi. Har bir oila bolalarning kamol topishi, ularning yaxshi va bajonidil o'qishidan manfaatdordir. Ehtimol, MTM – bu bolalarning oldindan tashqaridagi ilk tajribasi bo'lgani uchun oila a'zolari uning yutuqlaridan boxabar bo'lishni istaydi. Pedagoglar bola haqidagi tasavvurlarni chuqurlashtirish va yanada samarali faoliyat yuritish uchun ota-onalar bilan bolaning uydagi va maktabdagi mashg'ulotlari, uning kuchli va zaif tomonlari, tashvishlantirayotgan jihatlar haqida bajonidil muhokama etishlari zarur.

Albatta, muloqot ochiq-oshkora va ishonchli bo'lishi uchun vaqt talab etiladi. SHuning uchun boshidanoq ota-onalar bilan suhbatlashish, oiladan taqdim etilayotgan ma'lumotlar naqadar muhim ekanini tushuntirishlari kerak. Diqqat bilan tinglay olish – ochiq muloqotning muhim negizidir.

Muloqot chog'ida pedagoglar ota-onalar uchun tushunarli, aniq tilda so'zlashishi, savollar berish uchun ularga imkon qoldirishi darkor.

Oilalar bilan muloqot qilish tamoyillari:

- Ota-onalar uchun vaqt toping, imkoniyat tug'diring, ularni o'z fikr-mulohazalari, quvonch-shodligi, maqsadlari va tashvish-xavotirlarini bayon etishga da'vat qiling;
- Yuzma-yuz gaplashish uchun joy toping, barcha ma'lumotlarni mahfiy deb qabul qiling;
- Oilalar pedagoglar bilan o'zigagina tegishli shaxsiy ma'lumot bilan o'rtoqlashadi, shuning uchun u sir saqlanishi zarur. Sir saqlash tamoyiliga pedagog ham, oilalar ham rioya etishi lozim.

Kutuvlar

Tajriba oilaning va pedagogik jamoaning mo'ljallari yoki maqsadlari har doim ham mos kelavermasligi ko'rsatadi. SHuning uchun ham bola qabul qilinishi bilan bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash guruhlar dasturini ota-onalar bilan muhokama etish va bu boradagi muloqotni yil davomida olib borish maqsadga muvofiqdir. Qarashlar va mo'ljallardagi tafovut bir-birini tushunmaslikka va muloqotning izdan chiqishiga olib kelishi mumkin. Ota-onalarning ta'lim jarayonida bola nimalalarga erishishi lozimligi haqidagi mo'ljallarini, ular uchun "muvaffaqiyatlilik" nimani anglatishini aniqlab olish muhim ahamiyat kasb etadi. O'quv yilining boshidayoq ushbu masalaning muhokama etilishi kelgusidagi muloqotni yo'lga qo'yishga yordam beradi.

2.Maklabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorlik ishlari tur va shakillari.

Oilalar bilan muloqot qilish strategiyasi

Pedagogning turli oilalarning ehtiyojlarini qondirish uchun o'z ishida odatda turli xil yondashuvlarga tayanishiga to'g'ri keladi.

Norasmiy muloqot strategiyasi.

Kelish va ketish vaqti

Ko'pchilik pedagoglar ota-onalar bilan muloqotda bolalarni MTTga olib kelish va olib ketish vaqtlaridan foydalanishga harakat qiladilar. Bu vaqtda ular ota-onalarni o'sha kuni bo'lib o'tgan hodisalar, bolaning yutuqlari, kelgusi majlislar va boshqa hodisalar haqida xabardor qilishlari mumkin. Biroq, bunda, agar bolada qandaydir muammolar bo'lsa, ular haqida gap boshlamaslik lozim. Bu maqsadda maxsus uchrashuv belgilash lozim. Bu vaqtda ota-onalar bir-biri bilan muloqot qilishlari, pedagoglarga savol berishlari, uchrashuv uyushtirish haqida so'rashlari, bolalar bilan o'ynashlari, ularga kitob o'qib berishlari mumkin. Norasmiy uchrashuv vaqtining ota-onalar imkoniyatlari bilan muvofiq bo'lishi uchun, ish jadvali juda moslashuvchan bo'lishi hamda kun boshi va oxirida erkin muloqot qilish imkoniyatini berishi lozim. Ota-onalar ko'pincha bolalarni guruh ostonasidan o'tishlari bilan oq darhol tashlab ketishadi. Bunday holat yuz berish ehtimolini kamaytirish uchun, ota-ona bolani guruhgacha kuzatib qo'yishi va unga boshlanayotgan kun uchun tayyorgarlik ko'rishiga yordam berishini ko'zda tutuvchi tartibni o'rnatish lozim.

Bolalarni boshlang'ich ta'limga tayyorlash bo'yicha yillik majburiy guruhning rejimiga binoan, so'nggi 30 daqiqa ochiq havoda mashg'ulot o'tkazish uchun ajratiladi. SHuning uchun,

ota-onalar bu vaqtdan bola bilan o'ynash yoki shug'ullanish uchun foydalanishlari mumkin. Ushbu dasturda bu vaqt jadvalga kiritilgan bo'lib, uning bir qismi hisoblanadi.

Daftarlar va yozuvlar

Ota-onalarga bola orqali xat berib yuborib, Siz oilalar va pedagogik jamoaning yaqinlashishiga yordam berasiz. Bunday xatlar bolaning yangi erishgan yutuqlari haqidagi xabarlar yoki ota-onaning dastur uchun qilgan ishlari uchun minnatdorchilikdan iborat bo'lishi mumkin.

Muloqot rivojlangan sari, pedagogdan ota-onaga va qaytarib berib yuboriladigan kundaliklar umumiy ahamiyat kasb etadi. Bu, xususan, ota-onaning vaqti cheklangan bo'lsa, juda yaxshi muloqot vositasiga aylanadi. Agar bolada qandaydir shikoyat yoki muammolar bo'lsa, kundalik doimiy muloqotni ta'minlab, ota-onalar yoki pedagoglar jamoasini u yoki bu o'zgarishlar haqida xabardor qiladi. Ushbu kundalik axborot beruvchi xarakterga ega bo'lib, ota-onalarni ta'lim-tarbiya jarayoniga jalb qilishga yordam beradi. SHu bilan bir vaqtda, kundalik tarbiyalanuvchilarning bilimi, qobiliyati va malakasini baholashga mo'ljallangan hujjat hisoblanmaydi, chunki bu, mulkchilik shaklida qat'iy nazar, MTTda qat'iy taqiqlanadi.

Pedagoglarga bir haftada kamida bir marta oila bilan shunday muloqot qilish tavsiya qilinadi. Bu usul o'z fikrini yozma shaklda erkin bayon qiluvchi ota-onalarga juda to'g'ri keladi. Bunday usuldan foydalanishga o'rganmaganlar uchun boshqa variantlar to'g'ri keladi.

Maktabgacha tarbiyalanuvchilar ta'limiy va tarbiyaviy faoliyatining turli yo'nalishlari bo'yicha o'zaro hamkorlikni ko'zda tutuvchi, ota-onalarni muassasaning ta'lim makoniga internet-resurslardan foydalanish orqali kiritish bo'yicha axborot-kommunikatsiya tizimlarini tatbiq qilish. Ushbu uslub hamkorlikdagi ishni ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari uchun qulay va hammabop qilish imkonini beradi. Ushbu uslub (telegram va h.k.z.) kanallarni tashkil etishni nazarda tutadi. Bu yerda ota-onalar va MTT pedagoglari axborot almashishlari, joriy masalalarni muhokama qilishlari, maslahat yordamlarini olishlari, qarorlarni tezkor qabul qilishlari, guruhni, MTTni rivojlantirish bo'yicha takliflar berishlari mumkin.

E'lon doskasi

E'lonlar doskasi – ota-onalarga ma'lumot yetkazishning yana bir usulidir. Ularda yig'ilish haqida e'lonlar, kundalik jadval, ko'ngilli yordamchilar va ular uchun yo'riqnomalar joylashtirilishi mumkin. E'lon doskasining yorqin va rang-barang bo'lishi, ma'lumotlar tez-yez almatirib turilishi kerak.

SHuningdek, e'lonlar doskasidan ota-onalarga ayni paytda bolalari nima bilan shug'ullanayotganini ko'rsatish uchun ham foydalaniladi. E'lonlar doskasida bolalarning ekskursiyalar haqidagi badiiy bezatilgan hisobotlari, oila a'zolarining suratlari joylashtirilishi mumkin. E'lonlar doskasi guruhdagi muhit va hayotni aks ettirish uchun bor imkoniyat va

qobiliyatingizni ishga soling. Ota-onalarni uni bezashga hissa qo'shishlarini iltimos qiling. Masalan, ota yaxshi rasm chizsa, uni taklif etib, bolalar bilan birga rasm chizishini iltimos qiling, so'ng ularning birgalikdagi ijod mahsulini doskaga osib qo'ying.

Doskadagi xabarlar yozuvlar yoki kundaliklarda aks ettirilgan ma'lumotlarni takrorlashi yoki rivojlantirishi mumkin. E'lonlar doskasidagi ma'lumotlar ota-onalar bilan axborot-ma'rifiy ishlarni olib borish maqsadiga ham xizmat qilishi mumkin. Masalan, e'lonlar doskasiga "Yaqinda maktabga boramiz" mavzusida ma'lumot joylashtirish mumkin. Bu yerda qiziqarli shaklda pedagoglar va boshqa mutaxassislar tomonidan bolani maktabga tayyorlashga doir foydali axborotlar joylashiriladi. Doskadagi "Oilada bolani maktabga ma'naviy-irodaviy", "Irodaviy fazilatlarini shakllantirishda oiladagi o'yinning ahamiyati", "Bo'lg'usi maktab o'quvchisining kun tartibi" va boshqa ruknlar har oyda yangilab turiladi.

Rasmiy muloqot strategiyalari

Uyga tashriflar

Oilaga bir yilda ikki marta, odatda yilning boshida va oxirida tashrif buyurish talab qilinadi. Bunday tashriflardan ko'zlangan maqsad turlicha bo'lishi mumkin, lekin bu tashriflar odatda bola va oila bilan tanishish va ular bilan yaqinroq aloqa o'rnatish maqsadida amalga oshiriladi.

Oila a'zolarining guruhda bo'lishi.

Bola oilasiga birinchi marta tashrif buyurganda, pedagog dasturning muvaffaqiyati pedagogik jamoa va ota-onalar o'rtasidagi yaqin muloqotga asoslanishini tez-tez ta'kidlab turishi lozim. Oilaga o'z ishtirokining muhimligini anglashga yordam berish uchun, ularga MTT va guruhning ehtiyojlari ro'yxatini taqdim qilish, ularga dasturni qo'llab-quvvatlashning ko'plab imkoniyatlari haqida shunchaki gapirib berish mumkin. Har bir oila a'zosining qiziqishi va qobiliyatini o'rganish va bu qobiliyatlardan MTTda foydalanish usullarini taklif qilish mumkin. Ochiq muloqotga asoslangan o'zaro ishonch muhiti vaqt o'tishi bilan yuzaga keluvchi o'zaro hurmatni talab qiladi. Oilaning ishtiroki maktabga tayyorlashning muhim bir qismi sifatida barcha ishtirokchi tomonlar uchun juda ham foydalidir.

Oila uchun foyda

Ota-onalar guruhga tashrif buyurib, uning faoliyatida qatnashib:

- dasturga shaxsiy daxldorliklarini his qiladilar;
- bola boshqalar bilan muloqot qilayotganligini ko'rishadi;
- bola rivojlanishini yaxshiroq tushuna boshlaydilar;
- pedagoglar ishi haqida tasavvurga ega bo'ladilar;
- bolalar bilan uyda shug'ullanish mumkin bo'lgan faoliyat turlarini o'rganadilar;

- bolaning o'zi gapirib beradigan do'stlari bilan tanishadilar;
- boshqa ota-onalar bilan uzoq davom etuvchi do'stlik aloqalarini o'rnatadilar;
- uyda bolaga dasturni o'zlashtirishi uchun yordam berish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Pedagoglar uchun foyda

Ota-onalar guruh hayotida ishtirok etganda pedagoglar:

- alohida bolalarga ko'proq vaqt sarflashlari va kichik guruhlar bilan ishlashlari mumkin;
- ota-onalar o'z farzandlarini qanday undayotganlarini tushunishlari mumkin;
- ota-onalar o'z farzandlariga topshiriqlarni yechishga qanday yordam berayotganliklarini ko'rishlari mumkin;
- ota-onalarning qaysi mashg'ulotlari va qiziqishlari farzandlariniki bilan bir xil ekanligini bilib olishlari mumkin;
- ota-onalar o'z farzandlari boshqalar bilan o'zaro hamkorlikda ishlayotganligidan foyda olishlari mumkin.

Ota-onalarning qiziqishlarini aniqlash.

Oilalarni ongli ravishda dasturga jalb qilish vaqt, rejalashtirish, shuningdek ularning qiziqishlari va cheklovlarini bilishni talab qiladi. Ishtirokning ehtimoliy variantlari dastlabki ro'yxatini o'z ichiga olgan so'rov varaqasi dasturda maqbul tarzda ishtirok etishni aniqlash vositalaridan biri hisoblanadi. Bu varaqani joriy qilish taklifini dastlabki yig'ilishlardan birida taklif qilish, shuningdek, bu borada barcha zaruriy tushuntirishlarni berish mumkin.

Ota-onalarning qiziqishlarini o'rganish ularni dasturga yordam berishning ehtimoliy usullari haqida xabardor qilish, shuningdek, ularning shaxsiy moyilliklari, mahorati va qobiliyatini hisobga olgan holda, qanday shaklda ishtirok etishini belgilab olish imkonini beradi. Barcha birdek ishtirok etishi ehtimoldan yiroq, lekin, har bir oilaning hissassi juda qadrlidir.

Oilalar turli xil bo'ladi, shuning uchun, oila bilan qanday hamkorlik qilish haqidagi savolga tayyor va yagona to'g'ri javob berishning imkoni yo'q. Ko'p narsa muayyan bir vaziyatda ota-ona bilan hamkorlik kilishning usullari va vositalarini tanlashda kerakli qarorni qabul qilish uchun quyidagi turli vaziyatlar majmuini tahlil qilishi lozim bo'lgan pedagogning sezgirligi, mahoratiga bog'liq bo'ladi:

- oilalar ehtiyojini muntazam aniqlab borish (bir yilda kamida bir marta);
- Kuni qisqartirilgan guruhlarining ish sifatini anketalash yordamida baholash (ota-onalar uchun namunaviy anketa ilovada keltirilgan);
- shartnomalar tuzish (namunaviy shartnoma ilovada keltirilgan);
- OAVda e'lonlar, ota-onalarni xabardor qilish;
- ota-onalar bilan yakka tartibdagi suhbatlar;
- bolalarni qabul qilish, ota-onalar bilan suhbatlar o'tkazish;
- birgalikda mashg'ulotlar o'tkazish.

Ota-onalarni guruhga jalb qilish

Ota-onalarga ular istalgan mashg'ulotda va ular uchun qulay bo'lgan istalgan vaqtda kutishlarini tushuntirish lozim. Maxsus varaqlardan foydalanish mumkin bo'lib, bu varaqlarda ota-onalar ular MTTga kelishni rejalashtirayotgan vaqtni belgilashlari mumkin bo'ladi. Varaqlar e'lonlar taxtasiga joylashtiriladi. Guruhda bo'lish vaqti hech qanday tarzda cheklanmaydi. Har qanday shakldagi ishtirok ma'qullanadi.

MTT xodimlarining ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik qilish shakllari bu ularning birgalikdagi faoliyati va muloqotini tashkil qilish usullari hisoblanadi.

Faoliyatning asosi sifatida **oila bilan ishlashni tashkil etishning quyidagi turlarini** tavsiya qilish mumkin:

- maslahat-tavsiya ishlari;
- tashkiliy-ma'rifiy ishlar;
- ota-onalar uchun amaliy mashg'ulotlar;
- ota-onalar va ularning farzandlari bilan yakka tartibdagi mashg'ulotlar.

Amaliyotda esa, ham ota-onalar bilan yakka tartibda ishlash, ham ota-onalar guruhi bilan ishlashning turli xil shakllari qo'llaniladi.

Ota-onalar bilan yakka tartibda ishlashning shakllari:

- Ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish maqsadida bola bilan ishlash usullarini ularga namoyish qilish;
- birgalikdagi faoliyatni tashkil qilishdagi hamkorlik malakalarini shakllantirish maqsadida mutaxassislar o'tkazayotgan mashg'ulotlarda bolani kuzatish;
- o'tilgan materialni uyda qayta ishlash maqsadida ota-onalarning o'z farzandlari bilan birgalikda uy tavsiyalarini bajarishi;
- pedagogik malakani oshirish maqsadida ota-onalarga maxsus adabiyotni o'rganish bo'yicha tavsiyalar berish.

Ota-ona guruhi bilan ishlar shakllari:

Ota-onalar majlislari va uchrashuvlari

Ota-onalarning biror bir mavzuga bag'ishlangan yig'ilishlarda ishtirok etishi ularga ma'rifiy jihatdan yordam berish va bolalarni o'qitish va tarbiyalash sohasida mahorat darajasini oshirish uchun muhimdir.

Ota-onalar yig'ilishlari oilalar bilan hamkorlikning eng muhim qismi hisoblanib, har chorakda kamida bir marta o'tkaziladi. Ota-onalar va pedagoglar yig'ilishning mavzusi va turini belgilaydilar. Ota-onalar yig'ilishlarining bir necha turlari bo'lib, ular instruktiv, konsultativ, norasmiy va o'zaro yordam berish kabi turlarga bo'linadi.

Instruktiv yig'ilish seminar shaklida o'tkaziladi. Ba'zilar pedagoglar tomonidan ma'ruza shaklida taqdim qilinishi mumkin, masalan, ushbu dastur sharoitida bolaning o'sishi va rivojlanishi.

Ota-onalar yig'ilishlarining mavzularini tanlash

Ota-onalarga quyidagi ro'yxatni taklif qilish mumkin:

- «O'zingni ota-ona sifatida tanib ol»
- «Rejimning maktabgacha yoshda bo'lgan bola hayotidagi ahamiyati»
- «Bolani qanday qilib maktabga tayyorlash mumkin»
- «Bolada irodaviy sifatlarni tarbiyalash»
- «Bolaning o'sishi va rivojlanishi»
- «Og'ir hulq bilan qanday kurashish mumkin»
- «Bolaga ovqat berish»
- «Bolalar kasalliklari»
- «O'yin orqali o'rgatish»
- «O'z qadrini bilish hissini rivojlantirish»
- «Nutqni rivojlantirish»
- «O'yinchoqlarni tanlash»
- «Dastur haqida qisqacha ma'lumot»
- «Dasturni amalga oshirishning mahalliy resurslari»
- «Maktabgacha bo'lgan davrning inson shaxsining kelgusi butun hayoti uchun rivojlanish poydevorini qo'yuvchi bosqich sifatidagi ahamiyati va o'ziga xosligi»
- «Oilaning bolani sog'lomlashtirish va jismoniy rivojlantirish masalasidagi malakasi».

Norasmiy majlis va uchrashuvlar – bunday paytlarda ota-onalar vaqtni maroqli o'tkazish, taassurotlari bilan o'rtoqlashishi uchun to'plandi. Bunday uchrashuvlarni ota-onalar o'zlari rejalashtirib, pedagoglar ko'magida tashkil etadi. Bunday uchrashuvlarning shakli turfa xil bo'lishi mumkin

Konsultativ uchrashuvlar- bu MTT muxassislari tomonidan ma'rifiy ishlar amalga oshiriladigan vaqt. Ular ota-onalarni qiziqtirgan barcha masalalar bo'yicha amaliy seminarlar, konsultatsiyalar, individual suhbatlar tashkil etadi. Ota-onalar shunchaki tinglovchi sifatida emas, faol ishtirokchi sifatida qatnashishi uchun «ota-onalar uchun nazorat ishi», «Bolangizni bilasizmi?» qabilidagi amaliy seminarlar o'tkazishni tavsiya etish mumkin.

Badiiy adabiyot o'qish

Ota-onalar bilan konsultativ uchrashuvlarning muhim jihati – ularga bolalarda badiiy adabiyot o'qish ko'nikmalarini shakllantirish, uyda kitob o'qishni tashkil bo'yicha maslahatlar berish hisoblanadi. Bunday konsultatsiyalar trening shaklida tashkil etilishi mumkin

Nazorat uchun savollar:

- 1.Oila bilan xamkorlikning axamiyati.
2. Norasmiy muloqot strategiyasi
- 3.Ota onalar yig'ilishida ishchi o'yinlar.

2. Amalga o'tirish mazmuni

3-mavzu: Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolalarni maktabda

ta'lim olishga tayyorligini aniqlash metodikalarini

1.Bolalarning maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash usullari.

2.6-7 yoshli bolaning maktabga tayyorlik xaritasi tahlili,

BOLANING MAKTABGA TAYYORGARLIGI XARITASI

“Ilk qadam” davlat dasturining “Bolaning maktabga tayyorgarligi xaritasi” nomli 7-ilovasiga muvofiq tayyorlov guruhi (bolalarning boshlang'ich ta'limga maj- buriy bir yillik tayyorgarlash guruhi) chiqishida (o'quv yili oxirida) pedagog bo- laning maktabga tayyorligi xaritasini to'ldiradi. Ushbu xarita pedagog tomonidan to'ldirishi majburiy bo'lgan hujjat hisoblanadi.

Pedagog (tarbiyachi) bolaning maktabga tayyorligi xaritasini to'ldirib, erishilgan natijani maxsus belgi bilan belgilaydi (□). Kuzatish davlat talablarida kelti- rilgan rivojlanishning barcha yo'nalishlari bo'yicha olib boriladi. Ushbu kuzatish asosida pedagog (tarbiyachi) pedagog-psixolog, logoped, jismoniy tarbiya yo'riqchisi va boshqalar bilan hamkorlikda bolaning yutuqlarini, shuningdek, rivojlanish sohalaridagi zaifliklarni aniqlaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida mazkur xarita quyidagilarga imkon beradi: ta'- lim jarayonining muvaffaqiyati va samaradorligini aniqlash; pedagoglarning kasbiy kompetentligini oshirish; ta'lim-tarbiya jarayonining holatini sifatli boshqarishni amalga oshirish.

O'quv yili yakunida tayyorlov guruhi monitoringi asosida bajarilgan ishlar samara- dorligi aniqlanadi, kutilayotgan natijalar bilan taqqoslanib, muammolar ishlab chiqiladi va aniqlanadi, ularni hal etish yo'llari va kelgusi o'quv yili uchun ustuvor vazifalar belgilanadi. SHuningdek, bu rivojlanish xaritasini birinchi sinf bola- larining shaxsga yo'naltirilgan yondashuvini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya ish- larini rejalashtirish uchun boshlang'ich sinf o'qituvchisiga taqdim etish maqsadida ota-onalarga ularning iltimosiga ko'ra berish mumkin.

Bolaning o'sish darajasi quyidagi shkala orqali o'lchanishi kerak.

T – turg'un kuzatiladi – bola talab darajasida asosiy ko'nikma/harakatni namoyon qiladi hamda buni takroran va mustaqil amalga oshiradi.

M – muntazam kuzatiladi – bola asosiy ko'nikma/harakatni tez-tez, tegishli va- ziyatlarda namoyon qiladi.

B – ba'zida kuzatiladi – bola asosiy ko'nikma/harakatni muayyan vaziyatlarda yoki to'satdan namoyon qiladi.

K – kuzatilmaydi yoki kamdan-kam kuzatiladi – bola asosiy ko'nikma/harakatni kamdan-kam namoyon qiladi yoki umuman qilmaydi. Pedagog bu holatni kamdan- kam kuzatadi.

№	Rivojlanishning kutilayotgan natija	Bajaradi			
		T	M	B	K
1.	Jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish				
1.1.	O'z imkoniyatlari va jismoniy rivojlanishning yosh me'yorlariga muvofiq jismoniy faollikni namoyon qiladi				
1.2.	Harakatchan faoliyatning har xil turlarini muvofiq-lashtirilgan va maqsadli tarzda amalga oshirishi mumkin				
1.3.	Turli hayot va ta'lim vaziyatlarida kichik motorikako'nikmalarini qo'llaydi				
1.4.	Sezgi a'zolari yordamida o'z harakatlarini boshqaradi				
1.5.	SHaxsiy gigiena ko'nikmalarini qo'llaydi				
1.6.	Hayot va faoliyat xavfsizligi qoidalariga rioya qiladi				
2.	Ijtimoiy-hissiy rivojlanish				
2.1.	Hayot va faoliyat muhitida o'zining "Men" va boshqa-larning roli haqida tasavvurga ega				
2.2.	O'z hissiyotlarini boshqaradi va ularni tegishli vaziyatgako'ra ifodalaydi				
2.3.	Boshqalarning his-tuyg'ularini sezadi va shunga yarashamunosabatda bo'ladi				
2.4.	Vaziyatga ko'ra kattalar va tengdoshlari bilan muloqot qiladi				
2.5.	Qiyin vaziyatlardan konstruktiv chiqish yo'llarini topadi				
3.	Nutq, muloqot, o'qish va yozish ko'nikmalari				
3.1.	Nutqni tinglaydi va tushunadi				
3.2.	Nutqda to'g'ri talaffuz, tegishli grammatik shakllar vaturli xil gap tuzilmalaridan foydalanadi				
3.3.	Ikkinchi tilni o'rganishga qiziqish uyg'otadi				
3.4.	Ikkinchi tilni bilishi haqidagi dastlabki bilimlarinamoyish etadi				
3.5.	Badiiy adabiyot asarlariga qiziqish uyg'otadi				
3.6.	So'zning leksik, bo'g'inga xos va fonetik tuzilishi haqida tasavvurga ega				
3.7.	Matn mazmunining turli shakllarini mustaqil tuza vaqayta gapirib bera oladi				
3.8.	Yozuvning dastlabki ko'nikmalari va vositalariga ega				
4.	Kognitiv (bilish) jarayonni rivojlantiradi				
4.1.	Bilishga faol qiziqish uyg'otadi				
4.2.	O'quv va hayotiy faoliyat uchun ma'lumotni mustaqiltopadi va qo'llaydi				
4.4.	Predmetlar, hodisalar va voqealar o'rtasidagi oddiy bog'liqliklarni tushunadi va ularni bir butun sifatidaqabul qiladi				
4.5.	Raqamlar va sanashni biladi, ularni hayotda qo'llaydi				

4.6.	Makon, shakl va vaqtning tushunadi				
№	Rivojlanishning kutilayotgan natija	Bajaradi			
		T	M	B	K
4.7.	Boshlang'ich matematik hisoblarni amalga oshiradi				
4.8.	Atrof-muhit hodisalari va predmetlarini kuzatadi vatadqiq qiladi				
5.	Atrof-muhitni asraydi				
5.1.	San'at va madaniyatga qiziqish uyg'otadi				
5.2.	Milliy an'analarni qadrlaydi va ularni kundalik hayotning bir qismi deb biladi				
5.3.	Muayyan san'at turiga bo'lgan qiziqishini mustaqil ifodalaydi				
5.4.	Olingan bilim va ko'nikmalarni turli hayotiy vaziyatlarda ijodiy g'oya yaratish va amalga oshirish uchun qo'llaydi				
5.5.	Dunyo yangilanishida insonning bunyodkorlik rolinitushunadi				

Sana «_____» _____ 20____y.

Pedagog _____
(Familiya, ism, sharif) (Imzo)

Metodist _____
(Familiya, ism, sharif) (Imzo)

Ota-ona _____
(Familiya, ism, sharif) (Imzo)

Nazorat uchun savollar:

1.Kuzatishga qo'yilgan talablar.

2.6- 7 bolalarni rivojlanish xaritasini yuritilishi.

3.Texnologik xaritada bola uzlashtirishi qiyin bo'lgan ko'rsatkichlarni bartaraf etish bo'yicha nima ish qilasiz?

4-mavzu: Maktabgacha ta'lim tashkiloti va maktabning bolalarni maktab ta'limiga tayyoriashdagi hamkorligi

1. MTT va maktab o'rtasidagi aloqaning mazmun va shakllari.
2. 6-7 yoshli bolaning maktabga tayyorlik xaritasi bilan boshlang'ich sinf o'qituvchisini tanishtirish usullari

Bolalar MTT va maktab o'rtasida o'rnatiladigan hamkorlikning xar tomonlamaligi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash vazifasini muvafaqiyatli amalga oshirishning asosiy shartidir

Bolalar MTT va maktab o'rtasidagi bog'liklik bir tomondan bolalarni maktab ta'limi talablariga javob beradigan darajada umumiy rivojlantirib va odobli qilib tarbiyalagan xolda maktabga o'tkazishi ikkinchi tomondan o'qituvchining katta MTT yoshidagi bolalarning egallagan bilim, malakasifatlariga tajribalariga tayanib, ulardan o'quv tarbiyaviy jarayonda foydalanishini taqozo etadi. MTT VA MAKTAB o'rtasidagi uzviy bog'liklik katta yoshdagi bolalar va maktabning boshlang'ich sinf o'qituvchilariga ta'lim-tarbiya berish sharoitini yaqinlashtirishga yordam beradi. MTT xodimlari birinchi sinfda bolalar oldiga qo'yiladigan talablarni yaxshi bilishlari, maktabga tayyorlov guruhidagi bolalarni shunga muvofiq ravishda ta'lim olishga tayyorlashlari kerak. MTT va maktab o'rtasidagi uzviy aloqa murakkab va ko'p tarmoqlidir.

Unda ta'lim-tarbiyaviy ishlar mazmuni, metod va usullari, tashkiliy shakllari, shuningdek bolalarni tarbiyalash shart-sharoitlari va pedagogik talab kabi yetakchi tomonlarini ajratib ko'rsatish mumkin. Bunda quyidagilarga e'tibor berish kerak.

1. Maktab talabi nuqtai nazaridan bolalar bilimlarini chuqurroq egallab olishlariga erishish;
2. MTT nuqtai nazaridan bolalarni maktab talabi darajasidagi bilim, malaka, ko'nikmalar bilan qurollantirish zarur. Bolalarni maktabga ruxiy tayyorligi bu mehnatni har qanday turi ga tayyor turishlari ularda aqliy mehnat, bilishga qizishini o'stirish, ularni kelajakdagi mustaqil hayotga tayyorlashdan iborat.

3. Maktab bilan MTT o'rtasidagi uzviy aloqa asosini bolalar MTT va maktabda amalga oshiriladigan ta'lim-tarbiya ishlari mazmunini belgilovchi bog'liqlikni tashkil etadi.

Xozirgi boshlang'ich sinf dasturi bilan MTT dasturini solishtiradigan bo'lsak, ular o'rtasidagi bir qancha o'zaro bog'liqlikni ko'ramiz. Bu eng avvalo dasturlarda asos qilib olingan printsiplarning umumiyligi bilan belgilanadi. Ularning mazmuni bolalarni har tomonlama tarbiyalash maqsad va vazifalariga mos kelish printsiplari, xayot bilan bog'liqlik, ilmiylik printsiplari ta'limning tarbiyalovchi va rivojlantirovchi xususiyatiga egaligi va falsafiy, ruxiy nuqtai nazarlarining birligida namoyon bo'ladi. 1-sinf o'quv dasturi ayrim predmetlar bo'yicha MTT dasturi bilan solishtirilganda umumiylik ko'pligini ko'ramiz.

Masalan, bolalar bog'chasida ona tiliga o'rgatish va boshlang'ich sinflaridangi ona tili darsiga bolalart nuqtini har tomonlama rivojlantirish kabi umumiy g'oya asos qilib olinadi. Bolalar bog'chasi bolalarni lug'atini boyitish, tovushlarni to'g'ri talaffuz qilishga, ifodali o'qishga o'rgatish, bog'langan nutqni shakllantirish orqali amalga oshiriladi. Maktabda esa bolalarda mana shu maktabgacha ta'lim tashkilotida egallagan bilim, malaka, ko'nikmalarga asoslanib yozma nutq malakasi, orfografiya, xat malakasi shakllantiriladi. Ularga morfologiya va sintaksis elementlari o'rgatiladi. SHu bilan bir qatorda MTTda boshlangan bolalpar lug'atini boyitish, nutqning ifodaliligi, bog'langan nutqni rivojlantirish davom ettiriladi.

Bolalar MTT da ham, maktabda ham tabiatshunoslik haqidagi bilimlar, organizm bilan muxitning birligi to'g'risidagi umumiy g'oyaga asoslangan xolda olib boriladi. SHu asosda bolalarga jonli va jonsiz tabiat, tabiat va kishilar o'rtasidagi bog'liqlik o'rtasida bilim va tushunchalar beriladi.

Bolalarni maktab va o'quvchilar xayoti bilan tanishtirish boshlang'ich sinf o'qituvchisi va tayyorlov guruxi t arbiyachisi tayyorlov gurux

bolalarini maktab bilan tanishtirish uchun ekskursiyalar uyushtiradi. Bundan ekskursiyalar yilda 3 marotaba o'tkazish mumkin. Ekskursiya davomida tayrlov gurux bolalari maktab o'quvchilari byuilan tanishadilar. Ular MTT bolalariga o'zlarini maktabdagi o'qishlari. Ishlari to'g'risida gapirib beradilar;

O'qituvchilar xonasini qanday bezaganliklari, tabiat burchagidagi o'simlik va hayvonlarni qanday parvarish qilayotganliklarini hamda ustaxonada qanday ishlarni bajarayotganliklarini ko'rsatadilar. Agar o'quvchi maktabga va o'qishga qiziqishi yetarli bo'lmasa ,yangiliklar uni qiziqtirmasa o'qituvchi uzoq muddatda o'quvchi bilan ishlashi,qiziqish uyg'otishi lozim.O'RGANISHlardan ma'lmki maktabda qiynaladigan bolalarning aksariyati INTELEKTUAL PASSIV ya'ni o'ylash fikrlashga ,misollar yechishga xoxishi bo'lmagan bolalardir.masalan birinchi sinf bolasi bir misolni xechamechimini qilolmadi,xadeb og'ziga kelgan raqamlarni aytaverdi.Lekin misolni xayotiy qilib berilganda u javob bera oldi.

Ayrim vaqtlarda bolada intellektual passivlik sezilganda ,ular bilan chuqurlashtirilgan tarzda tarbiyaviy ishlar olib borish kerak.Maktabgacha TT da bilim saviyasi yetarli bo'lsa u maktabda faol bo'ladi. Bunda bola birinchi kundanoq tashqi muxitdan foydalangan xolda o'qituvchi tomonidan topshiriqlar oladi Masalan grafikli diktantlarni bemalol yechadi.

Ish shakli quyidagicha bo'lishi mumkin:

1. Sinfda rasmga qarab so'zlab berish mavzusidagi dars mashg'ulotini birga o'tkazish
2. Sport maydonchasida yoki sport zalida maktabdagi jismoniy tarbiya darsini birga o'tkazish
3. 1-sinf o'quvchilari va tayyorlov guruxi bolalari ishlagan rasmlarni birgalikdagi ko'rgazmasini tpashkil etish

4. Maktab ustaxonasida o'quvchilarni mehnat mashg'ulotini kuzatish
5. O'quvchilar o'zlari tayyorlagan o'yinchoqlarni bog'cha bolalariga sovg'a qilishadi. Maktabda o'qiyotgan bolalar o'z bog'chalariga kelishlari;
6. "Maktab "o'yinini tashkil etish;
7. MTT tarbiyachisi va boshlang'ich sinf o'qituvchisi faolyatiga izchillik yaqqol namoyon bo'ladi. Biri bolalarni tarbiyalash va ta'lim berishni boshlaydi. ikkinchisi davom ettiradi. Maktab bilan MTT o'rtasidagi aloqa mustahkam bo'lgandagina bola tarbiyasidan ko'zlangan maqsadga erishish mumkin.

MTT bilan maktab o'rtasidagi aloqaning mazmuni va shakllari ikki yo'nalishda olib boriladi.

1. MTT bilan maktabning pedagoglar jamoasi o'rtasidagi aloqa
2. Tayyorlov gurux bolalari va boshlang'ich sinf o'quvchilari bir-birlariga yaqinlashtirish

Tarbiyachilar boshlang'ich sinfda olib boriladigan ta'lim-tarbiyaviy ishning mazmunini, o'ziga xos tomonlari bilan tanishadilar, natijada MTTda bolani maktab ta'limiga tayyorlash istiqbollari belgilab olinadi. Maktabning boshlang'ich sinf o'qituvchilari va tayyorlov guruxlarida olib boriladigan ishlar mazmuni bilan tanishib boradilar. Maktabda bolalar egallagan bilim, malaka va ko'nikmalarga asoslanadilar.

MTT bilan maktab pedagoglarining o'zaro aloqa o'rnatishlaridan

ko'zlangan asosiy maqsad bolalarni zamon talablariga javob beradigan

darajada maktab ta'limiga tayyorlash uchun o'quv-tarbiyaviy ishlar bo'yicha maktab bilan MTT o'rtasida mustahkam aloqa o'rnatish muvaffaqiyatli maktabda o'qib ketishlari uchun bog'chada va maktabda olib borilayotgan ta'lim tarbiyaviy ishlarni chuqur taxlil qilib, bu soxada yuqori natijalarga erishishdir. MTT bilan maktab pedagogik tashviqot, metodik va amaliy masalalar yuzasidan bir g'бири bilan aloqa bog'laydi. Pedagogik tashviqot tayyorlov guruxi tarbiyachisining va birinchi sinfda olib boriladigan ta'lim tarbiyaviy ishlar vazifasi bilan tanishtirishni, maktabga tayyorlov guruxi va 1- sinf dasturi mazmunini tayyorlov guruxi bolalari

va maktabdagi 1- sinf o'quvchilarini o'ziga xos xususiyatlarini o'rganishni taqozo etadi. Bu masalada xar ikki tomon bir birlarini dars va mashg'ulotlarini ko'rib muxokama qiladilar.

Bunday amaliy faoliyatning vazifasi shundaki xar ikki tomon o'z o'quvchilari va bo'lg'usi o'quvchilari xaqida o'rganadi

Maktab va MTT o'rtasidagi xamkorlikda quyidagi printsiplarga amal qilish lozim.izchillik bo'lishi kerak. bunda istiqbol reja tuzilgani maqsadga muvofiq.uning ijrosini ta'minlanishi xamkorlikning muvaffaqiyati garovi sanaladi..

Nazorat savollari:

- 1.MTT va maktab o'rtasidagi xamkorlik ishlarining ahamiyati.
- 2.Siz yana qanday ish shakillaridan foydalanish mumkin deb o'ylaysiz

ADABIYOTLAR VA MANBALAR RO'YXATI

- 1.O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. 16.12.2019-v. O'RQ -595-sonli Qonuni.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali lashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-79-son Farmoni
- 3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5198-son Farmoni.
- 4.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 3261-son qarori.
- 5.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi PQ 3305-sonli qarori.
- 6.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi
- 7.O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konspsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ 4312-sonli qaa>ri
- 8.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-apreldagi "Maktabgacha ta'lim tizimini yanada rag'batlantirish va rivojlantirish chora- tadbirlari to'g'risida"gi PQ 3651-sonli qarori
- 9.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining yil 13-maydagi "Maktabgacha

ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 391 - sonli qarori.

10.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining yil 9-martdagi "Bolalami boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 132-sonli qarori.

11.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22- dekabrdaqi "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 802-sonli qarori.

12.O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirining 2018-yil 13-dekabrdaqi "Davlat maktabgacha ta'lim muassasalarida qo'shimcha pullik ta'lim-tarbiya xizmatlari ko'rsatish faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash haqida"gi 3-mh-sonli buyrug'i.

13.O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi/ Mualliflar guruhi/ 2-nashr, Toshkent. 2022-yil.

14.Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini mavzuli rejalashtirish (barcha yosh guruhlari uchun) 2018-yil.

15."11m yo'li" variativ dasturi (6 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalami maktab ta'limiga tayyorlash)/ Mualliflar guruhi/Toshkent. 2019-yil.

16.Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim dasturlarini ishlab chiqish. /Mualliflar guruhi/ Metodik qo'llanma (birinchi nashr)/ Toshkent. 2020-yil.

Internet manbalar:

<http://www.google.co.uz> <http://www.lcx.uz> h tip

[://www . m do. uz](http://www.mdo.uz) <http://www.mpe.uz>

<http://www.mdomoi.uz> <http://play.google.com> (Bebbo)

<http://bolakadem.uz> <https://innocentr.uz>. (Bilim

makon)